

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 14. maí 2018

Umsögn Öryrkjabandalags Íslands (ÖBÍ) um tillögu til þingsályktunar um stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2018-2024.

Í stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2018-2024 sem nú liggur fyrir sem þingsályktunartillaga eru ýmsar áherslur sem snúa að málefnum fatlaðs fólks, s.s. heilbrigðismál, atvinnu- og menntamál, aðgengismál og ýmis önnur þjónusta sveitarfélaganna. Því er gagnrýnivert að ekki hafi verið leitað eftir virku samráði við ÖBÍ við gerð áætlunarinnar og ekki kallað sérstaklega eftir umsögn frá samtökunum um þingsályktunartillöguna.

Um samþættingu við aðrar stefnur og áætlanir

Í III. kafla ályktar Alþingi að „náð samráð milli ráðuneyta, stofnana ríkisins, sveitarfélaga, atvinnulífs og borgarasamfélags sé mikilvægt við framkvæmd byggðastefnu.“

Byggðaáætlunin tengist öðrum opinberum áætlunum svo sem geðheilbrigðisáætlun og framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks, og þurfa þær að fylgjast að.

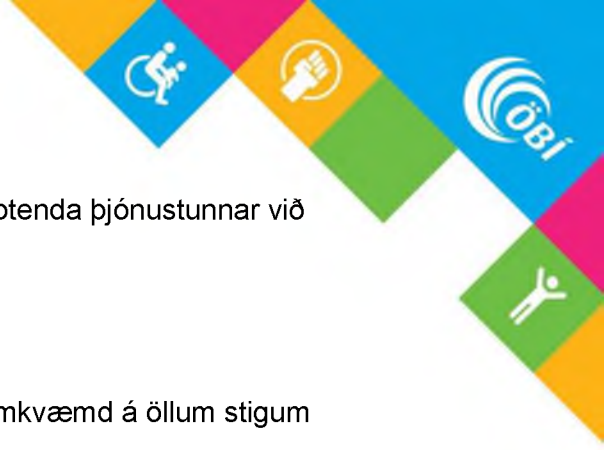
Mikilvægt er að samráð við ÖBÍ verði virkt á tímabilinu og samtökunum verði boðið að tilnefna fulltrúa í stýrihóp Stjórnarráðsins um byggðamál, sbr. b-lið.

Um einstaka liði í aðgerðaáætlun

A.2 Þjónustukort

Þarfir fatlaðs fólks fyrir upplýsingar verði lagðar til grundvallar við gerð þjónustukorts, bæði að innihaldi og framsetningu. Hér er brýnt að leita eftir samstarfi við ÖBÍ. Gott aðgengi fyrir fatlað fólk tryggir gott aðgengi fyrir alla.

A.4. Þverfagleg landshlutateymi

Hér þarf að leita eftir virku samstarfi við ÖBÍ heildarsamtök notenda þjónustunnar við undirbúning og framkvæmd tilraunaverkefnisins.

A.5. Fjarheilbrigðisþjónusta og A.6. Héraðslækningar

Ábyrgðaraðili þarf hér að upplýsa ÖBÍ um undirbúning og framkvæmd á öllum stigum málsins.

A.10 Almennings­samgöngur um land allt

Hér þarf að sérstaklega að gæta að þörfum fatlaðs fólks. Hóþferðabílar eru almennt ekki aðgengilegir fyrir fatlað fólk, sem þýðir að sá samgöngumáti er því ófær. Þar sem ferðaþjónusta fatlaðra er almennt bundin innan sveitarfélaga eru góð ráð dýr.

Nú voru á síðasta ári sett ný lög um farþegaflutninga og farmflutninga á landi, nr. 28/2017, sem felldu þar með úr gildi lög nr. 73/2017 og reglugerð um fólksflutninga í landi, nr. 528/2002.

Þá var innleidd ESB reglugerð nr. 181/2001 um réttindi farþega í hóþbifreiðum. Með þessari gildistöku fylgja auknar kröfur á sérleyfishafa um aðgengi fyrir fatlað fólk að hóþferðabílum og samgöngumiðstöðvum.

Skv. 10. gr. ESB gerðarinnar er flutningsaðilum gert skylt að „taka tillit til þessara þarfa, þar sem því verður við komið, þegar teknar eru ákvarðanir um búnað í nýjum eða nýlega endurnýjuðum ökutækjum með fyrirvara um gildandi löggjöf eða framtíðarlöggjöf um tæknilegar kröfur varðandi hóþbifreiðar.“ Sama gildir um byggingu eða endurbætur á samgöngumannvirkjum.

Það mun fela í sér að frá 1. júní 2017, þegar lög nr. 28/2017 tóku gildi, er flutningsaðilum óheimilt að kaupa inn ný ökutæki nema að þau séu aðgengilega búin fyrir fatlað fólk. Útboð og samningar þurfa að taka mið af því.

Hér þurfa ábyrgðar- og framkvæmdaraðilar að eiga virkt samráð við ÖBÍ.

A.11. Flug sem almennings­samgöngur

Innanlandsflug þarf ekki síst að vera raunhæfur kostur fyrir fatlað fólk. Hér þarf að leita eftir virku samstarfi við ÖBÍ.

A.12. Akstursþjónusta í dreifbýli

Ótækt er að farið sé verkefni um akstursþjónustu fyrir fatlað fólk án virkrar aðkomu ÖBÍ.

A.18. Skilgreining opinberrar þjónustu og jöfnun aðgengis

Rétt er að haft sé virkt samráð við ÖBÍ um skilgreiningu á rétti fólks til opinberrar grunnþjónustu, enda hefur fatlað og langveikt fólk bæði ákveðnar sérþarfir, sem og grunnþarfir sem þarf að tryggja að verði tekið tillit til.

A.19. Aðgangur að geðheilbrigðisþjónustu

ÖBÍ og Geðhjálparstofnun eiga að teljast til samstarfsaðila undir þessum lið.

A.20. Aðgangur að þjónustu sérfræðilækna

ÖBÍ á að teljast til samstarfsaðila undir þessum lið.

B.7 Störf án staðsetningar

Hið opinbera ætti að auka möguleika fólks með skerta starfsgetu til fjölbreyttra starfa um allt land. Samkvæmt því sem kemur fram í áætlunni eiga 5% auglýstra starfa hjá ráðuneytum og stofnunum að vera án staðsetningar fyrir árslok 2021. Hægt væri að hafa það sem markmið að ákveðið hlutfall starfa sé ætlað fólki með skerta starfsgetu.

B.9. Fjölbreytt atvinnutækifæri um allt land

Hið opinbera á að leggja sitt af mörkum til að fjölga atvinnutækifærum fyrir fatlað fólk um allt land. ÖBÍ á að teljast til samstarfsaðila undir þessum lið.

C.1. Sértek verkefni sóknaráætlanasvæða og C.2. Brothætt byggðarlög

Þjónusta við fatlað fólk er sérlega brothættur málaflokkur í brothættum byggðarlögum. ÖBÍ á að teljast til samstarfsaðila undir þessum liðum.

C.4 Höfuðborgarstefna

Höfuðborgin á ekki aðeins að móta höfuðborgarstefnu, heldur einnig aðgengisstefnu. ÖBÍ á að teljast til samstarfsaðila undir þessum lið.

C.6. Húsnæðismál og C.7. Húsnæðisáætlanir sveitarfélaganna

Sérstaklega þarf að huga að möguleikum fatlaðs fólks til að eignast eða leigja hentugt húsnæði. Sveitarfélögin þurfa að bjóða félagslegt húsnæði og styrkir og lán til aðgengisbóta þurfa að standa til boða, líkt og á hinum Norðurlöndunum. ÖBÍ á að teljast til samstarfsaðila undir þessum liðum.

Samráð

Rétt er að áréttu í lokin að stjórnvöldum er skylt að hafa virkt samráð fyrir heildarsamtök fatlaðs fólks um ákvarðanir sem varða hagsmuni þess, enda segir í 3. mgr. 4. gr.:

„Aðildarríkin skulu, þegar þau undirbúa og beita löggjöf sinni og stefnu samningi þessum til framkvæmdar og vinna að ákvarðanatöku um málefni fatlaðs fólks, hafa náið samráð við og tryggja virka þátttöku fatlaðs fólks, þ.m.t. fötluð börn, með milligöngu samtaka sem koma fram fyrir þess hönd.“

Í öllum málum sem snerta hagsmuni fatlaðs fólks ber stjórnvöldum að kalla Öryrkjabandalag Íslands að borðinu á fyrstu stigum, enda segja einkennisorð samtakanna:

Ekkert um okkur án okkar.

Með vinsemd og virðingu,

Þuríður Harpa Sigurðardóttir
formaður ÖBÍ